

มคอ. ๓ รายละเอียดของวิชา

รายวิชา สติปัฏฐานภาวนาภาวนา (Satipatthanabhavana)

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิปัสสนาภาวนา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตบาหลีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม
ปีการศึกษา ๒๕๖๐

มคอ. ๓ รายละเอียดของรายวิชา

รายละเอียดของรายวิชา (Course Specification) หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการของแต่ละรายวิชา เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องและเป็นไปตามที่วางแผนไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร ซึ่งแต่ละรายวิชาจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และรายละเอียดของเนื้อหาความรู้ในรายวิชา แนวทางการปลูกฝังทักษะต่าง ๆ ตลอดจนคุณลักษณะอื่น ๆ ที่นิสิตจะได้รับ การพัฒนาให้ประสบความสำเร็จตามมุ่งหมายของรายวิชา มีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน วิธีการเรียนการสอน การจัดและประเมินผลในรายวิชา ตลอดจนหนังสือหรือสื่อทางวิชาการอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังกำหนดยุทธศาสตร์ในการประเมินรายวิชาและกระบวนการปรับปรุง

ประกอบด้วย ๗ หมวด ดังนี้

หมวดที่ ๑	ข้อมูลทั่วไป
หมวดที่ ๒	จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์
หมวดที่ ๓	ลักษณะและการดำเนินการ
หมวดที่ ๔	การพัฒนาผลการเรียนของนิสิต
หมวดที่ ๕	แผนการสอนและการประเมินผล
หมวดที่ ๖	ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน
หมวดที่ ๗	การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

รายละเอียดของรายวิชา

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขต	บาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม
คณะ	บัณฑิตวิทยาลัย
สาขาวิชา	วิปัสสนาภาวนา

หมวดที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑. รหัสและชื่อรายวิชา

รหัส	๖๐๖ ๒๐๒
ชื่อรายวิชา	สติปัญญาฐานภาวนา Seminar on Vipassanabhavana

๒. จำนวนหน่วยกิต

๓ (๓-๐-๖)

๓. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิปัสสนาภาวนา
ประเภทของรายวิชา

☐ วิชาบังคับ แบบนับหน่วยกิต	☐ วิชาบังคับ แบบไม่นับหน่วยกิต
☒ วิชาเอก	☐ วิชาเลือก

๔. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา	พระครูพิพิธวรกิจจานุการ, ดร.
อาจารย์ผู้สอน	พระภิกษุญาณพิศาลเมธี วิ.

๕. ภาคการศึกษา/ชั้นปีที่เรียน

ภาคการศึกษาที่ ๒ ชั้นปีที่ ๑

๖. รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisite) (ถ้ามี)

ไม่มี

๗. รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน (Co-requisites) (ถ้ามี)

ไม่มี

๘. สถานที่เรียน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม

๙. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด

วันที่จัดทำรายวิชา

วันที่ ๓๐ เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐

วันที่ปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด

วันที่ ๑ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

หมวดที่ ๒ จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

๑. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

๑. เพื่อให้นิสิตบอกที่มาและความสำคัญของคัมภีร์พุทธศาสนาและมหาสติปัฏฐานสูตรได้
๒. เพื่อให้นิสิตสามารถบอกความหมายและเนื้อหาของมหาสติปัฏฐานสูตรได้
๓. เพื่อให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักธรรมในมหาสติปัฏฐานสูตรได้
๔. เพื่อให้นิสิตอธิบายวิธีการและลำดับขั้นตอนของการปฏิบัติสติปัฏฐานภาวนาได้
๕. เพื่อให้นิสิตบอกวิธีฝึกปฏิบัติวิปัสสนาภาวนาตามแนวสติปัฏฐานในอิริยาบถต่าง ๆ ได้
๖. เพื่อให้นิสิตบอกอานิสงส์และประโยชน์จากการเจริญสติปัฏฐานภาวนาได้

๒. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา

๑. เพื่อพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชานี้ ให้ตอบสนองต่อผลการเรียนรู้ของหลักสูตรในแต่ละด้าน เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของหลักสูตร
๒. เพื่อพัฒนา/ปรับปรุงเนื้อหา รูปแบบวิธีการสอน กรณีตัวอย่าง ให้มีความเหมาะสมทันสมัย และคำนึงถึงพื้นฐานความรู้ของนิสิต

หมวดที่ ๓ ลักษณะและการดำเนินการ

๑. คำอธิบายรายวิชา

แสดงวิธีปฏิบัติวิปัสสนาภาวนาตามแนวสติปัฏฐานสูตร และสูตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเจริญสติ

๒. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

บรรยาย	สอนเสริม	การฝึกปฏิบัติ/งาน ภาคสนาม/การฝึกงาน	การศึกษาด้วยตนเอง
๔๕ ชั่วโมงต่อภาค การศึกษา	ตามความต้องการของ นิสิตเฉพาะรายและ ข้อตกลงของกลุ่มเรียน	ไม่มี	ศึกษาด้วยตนเอง ๖ ชั่วโมงต่อสัปดาห์

๓. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นิสิตเป็นรายบุคคล

☞ อาจารย์จัดเวลาให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม ตามความต้องการ ๑ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (เฉพาะรายที่ต้องการ) โดยประกาศเวลาให้คำปรึกษาผ่านเว็บไซต์ของวิทยาเขตและติดประกาศเวลาให้คำปรึกษาที่หน้าห้องทำงาน

☞ นิสิตจองนัดหมายวันเวลาล่วงหน้า หรือมาพบตามเวลา

หมวดที่ ๔ การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนิสิต

ผลการเรียนรู้แต่ละด้านที่มุ่งหวังจะพัฒนานิสิต

๑. คุณธรรม จริยธรรม

คุณธรรม จริยธรรมที่ต้องพัฒนา	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
๑.๒ มีศรัทธาที่พัฒนาตนเองให้ เปรียบพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรม ด้วยหลักการทางพระพุทธศาสนาอัน เกิดจากการศึกษาค้นคว้าวิจัยด้าน การเจริญวิปัสสนาภาวนา	๑. จัดกิจกรรมภาคปฏิบัติที่ส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรม เช่น กิจกรรมส่งเสริม การปฏิบัติกรรมฐาน ๒. ฝึกฝนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย และให้ เห็นความสำคัญของศีล ระดับต่าง ๆ ๓. การจัดกิจกรรมที่เน้นให้นิสิต ได้ทำงาน เป็นหมู่คณะ และแก้ไขปัญหาของตนเอง และหมู่คณะได้ ๔. ฝึกฝนภาวะความเป็นผู้นำผู้ตาม รวมถึง การเคารพสิทธิและการรับฟังความคิดเห็น ผู้อื่นในการปฏิบัติงานเป็นทีมและการ ทำงานวิจัย	๑. ประเมินด้วยการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน กิจกรรมที่นิสิตเข้าร่วม ๒. ประเมินด้วยการสังเกต จากการประพฤติ ทางกายและวาจา ๓. ประเมินจากความรับผิดชอบในการ ปฏิบัติงานเป็นทีม การทำงานวิจัย และการ เข้าร่วมกิจกรรมในการใช้องค์ความรู้ทาง การศึกษาทำประโยชน์ต่อสังคม ๔. ผู้เรียนประเมินตนเองและประเมินโดย เพื่อนและอาจารย์ โดยใช้แบบประเมินและ แบบวัดผล

๒. ความรู้

ความรู้ที่ต้องได้รับ	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
๒.๑ มีความเข้าใจทฤษฎี การวิจัย และการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา สามารถประยุกต์ความรู้ทางด้าน กรรมฐานมาใช้กับแนวคิดในทาง ทฤษฎี ปฏิบัติและการวิจัย	๑. จัดการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นให้นิสิตมีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา โดย ใช้วิธีการเรียนการสอนที่เน้นหลักการทาง ทฤษฎี และการประยุกต์ทางปฏิบัติใน สภาพแวดล้อมจริง กระตุ้นให้เกิดการคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจด้วยตนเอง ๒. จัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการศาสตร์ สมัยใหม่ควบคู่กับวิชาการด้านวิปัสสนา ๓. ส่งเสริมให้มีการวิจัยและค้นคว้าองค์ความรู้ ที่เกิดจากการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนาด้วย ตนเอง	๑. การทดสอบย่อย กลางภาค หรือ ปลายภาค ๒. ประเมินด้วยการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ ๓. ประเมินด้วยการเขียนรายงาน การนำเสนอ รายงาน และการทำงานเป็นทีม ๔. ประเมินด้วยการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ใน การปฏิบัติหรือบริการวิชาการ

๓. ทักษะทางปัญญา

ทักษะทางปัญญาที่ต้องพัฒนา	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
๓.๑ สามารถใช้ความรู้ทางทฤษฎี และการปฏิบัติเพื่อการจัดการใน การเรียนรู้และปฏิบัติวิปัสสนา ภาวนาอย่างเป็นระบบ	๑. มีการสอนที่หลากหลายเน้นการบรรยาย และสอนให้ฝึกทักษะการคิดและการแก้ปัญหา ๒. สอนโดยการสืบค้นข้อมูลและเน้นการ เรียนรู้และศึกษด้วยตนเอง ๓. เน้นการเรียนรู้ที่สามารถประยุกต์งานวิจัย ใช้กับสถานการณ์จริงโดยใช้ปัญหาเป็น ตัวกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ๔. สอนให้มีการเสนอแนวคิด หลักการ โดย การอภิปรายรายบุคคลหรือกลุ่ม	๑. วัดการแสดงออกทางกระบวนการคิดและ การแก้ปัญหา ๒. วัดผลการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ๓. การนำเสนอผลงาน การอธิบาย การถาม และตอบคำถาม ๔. การโต้ตอบสื่อสารกับผู้อื่น ๕. วัดโดยการอภิปรายบุคคลหรือกลุ่ม

๔. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบที่ต้องพัฒนา	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
๔.๒ สามารถแก้ไขปัญหาทางวิปัสสนาภาวนาที่มีความซับซ้อนหรือความยุ่งยากสูงได้ด้วยตนเอง	๑. การจัดกิจกรรมในรายวิชาที่เน้นการเรียนการสอนที่มีการปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ๒. ฝึกฝนภาวะความเป็นผู้นำ ผู้ตาม การแสดงออกถึงภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน และการรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นในการปฏิบัติงานเป็นทีมและการทำงานวิจัย ๓. ฝึกฝนการทำกิจกรรมเพื่อสังคม และการวางตัวที่เหมาะสมต่อกาลเทศะ ๔. ฝึกฝนการประสานงานกับผู้อื่นทั้งภายในและภายนอกสถาบันการศึกษา	๑. สังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของนิสิตในหลายๆ ด้าน ระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น พฤติกรรมความสนใจ ตั้งใจเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง ๒. สังเกตพฤติกรรมการแสดงบทบาทภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ๓. สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบในการเรียนและงานที่ได้รับมอบหมาย การนำเสนอผลงาน การทำงานวิจัย และการร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคม

๕. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ต้องพัฒนา	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
๕.๓. สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการนำเสนอรายงานการวิจัยวิทยานิพนธ์ หรือโครงการค้นคว้าที่สำคัญ ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมถึงการตีพิมพ์ผ่านสื่อทางวิชาการและวิชาชีพได้อย่างเหมาะสม	๑. จัดการเรียนรายวิชาสัมมนาให้นิสิตได้ฝึกทักษะทั้งด้านการวิเคราะห์ การวิจารณ์ การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการค้นคว้าและนำเสนองานทั้งเป็นภาษาไทย ภาษาบาลี และภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับการเจริญวิปัสสนาภาวนา ๒. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการสื่อสาร และการนำเสนอโดยใช้เทคโนโลยีทั้งด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่น การอภิปราย ๓. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการวิเคราะห์ปัญหาทางในการเจริญวิปัสสนาภาวนาและการทำงานวิจัย ๔. จัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและวิจัย	๑. การทดสอบความรู้และเทคนิคการวิเคราะห์และวิจารณ์ทฤษฎีหรือแนวคิดใหม่ ๆ ๒. การทำงานวิจัย ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นตอนการเขียนรายงาน และการนำเสนอผลงาน

หมวดที่ ๕ แผนการสอนและการประเมินผล

๑. แผนการสอน

ลำดับที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนการสอนสื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
๑	- ปฐมนิเทศรายวิชา สติปัฏฐานภาวนา และแนะนำรายวิชา	๓	บรรยาย-อภิปราย-ซักถาม-ตอบปัญหา-ตอบปัญหา-พาวเวอร์พอยท์	พระภิกษุญาณพิศาลเมธี
๒	๑. พระพุทธศาสนาเถรวาท ๒. พระไตรปิฎก ๓. เป้าหมายของพระพุทธศาสนาเถรวาท ๔. วิปัสสนาภาวนาตามแนวสติปัฏฐาน ๔	๓	บรรยาย-บรรยาย-อภิปราย-ซักถาม-ตอบปัญหา-ตอบปัญหา-พาวเวอร์พอยท์	พระภิกษุญาณพิศาลเมธี
๓	๑. ใจความสำคัญของมหาสติปัฏฐานสูตร ๒. เหตุเกิดแห่งสติปัฏฐานทั้ง ๔	๓	บรรยาย-อภิปราย-ซักถาม-ตอบปัญหา-ตอบปัญหา-พาวเวอร์พอยท์-สัมมนากลุ่ม	พระภิกษุญาณพิศาลเมธี
๔	๑. แปลบาลีมหาสติปัฏฐานสูตร ๒. ลำดับการทำวิชาและวิมุตติให้บริบูรณ์	๓	บรรยาย-อภิปราย-ซักถาม-ตอบปัญหา-ตอบปัญหา-พาวเวอร์พอยท์	พระภิกษุญาณพิศาลเมธี
๕	๑. ความหมายและความสำคัญของสติปัฏฐาน ๒. หลักสติปัฏฐาน ๔ ๓. อธิบายกายนุปัสสนาสติปัฏฐาน	๓	บรรยาย-อภิปราย-ซักถาม-ตอบปัญหา-ตอบปัญหา-พาวเวอร์พอยท์	พระภิกษุญาณพิศาลเมธี
๖	๑. อธิบายเวหนานุปัสสนาสติปัฏฐาน ๒. อธิบายจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน	๓	บรรยาย-อภิปราย-ซักถาม-ตอบปัญหา-ตอบปัญหา-พาวเวอร์พอยท์	พระภิกษุญาณพิศาลเมธี
๗	๑. อธิบายธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ๒. อานิสงส์การเจริญสติปัฏฐาน ๔ ๓. สติปัฏฐาน ๔ ในวิปัสสนาภูมิ ๖	๓	บรรยาย-อภิปราย-ซักถาม-ตอบปัญหา-ตอบปัญหา-พาวเวอร์พอยท์	พระภิกษุญาณพิศาลเมธี
๘	๑. การเจริญสติปัฏฐาน ๔ แบบสุทธวิปัสสนา ๒. การปฏิบัติสุทธวิปัสสนาแบบกำหนดพอง-ยุบ	๓	บรรยาย-อภิปราย-ซักถาม-ตอบปัญหา-ตอบปัญหา-พาวเวอร์พอยท์	พระภิกษุญาณพิศาลเมธี
๙	๑. พระวิปัสสนาจารย์สอบอารมณ์กรรมฐาน ตัวอย่างการสอบอารมณ์แก่สภาวะธรรมในคัมภีร์	๓	บรรยาย-อภิปราย-ซักถาม-ตอบปัญหา-ตอบปัญหา-พาวเวอร์พอยท์	พระภิกษุญาณพิศาลเมธี
๑๐	สอบกลางภาค	๓		พระภิกษุญาณพิศาลเมธี
๑๑	๑. วิธีฝึกปฏิบัติกายนุปัสสนาสติปัฏฐาน ในอิริยาบถราบ อิริยาบถยืน อิริยาบถเดินจงกรม อิริยาบถนั่ง อิริยาบถนอน อิริยาบถย่อยต่างๆ	๓	บรรยาย-อภิปราย-ซักถาม-ตอบปัญหา-ตอบปัญหา-พาวเวอร์พอยท์	พระภิกษุญาณพิศาลเมธี
๑๒	๑. วิธีฝึกปฏิบัติเวหนานุปัสสนาสติปัฏฐาน ๒. วิธีฝึกปฏิบัติจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน	๓	บรรยาย-อภิปราย-ซักถาม-ตอบปัญหา-ตอบปัญหา-พาวเวอร์พอยท์	พระภิกษุญาณพิศาลเมธี
๑๓	๑. วิธีฝึกปฏิบัติธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน	๓	บรรยาย-อภิปราย-ซักถาม-ตอบปัญหา-ตอบปัญหา-พาวเวอร์พอยท์	พระภิกษุญาณพิศาลเมธี

สัปดาห์ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอนสื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
			ปัญหา-พาวเวอร์พ้อยซ์	
๑๔	๑. การบรรลุธรรม ๒. เหตุให้เกิดการบรรลุธรรม ๓. แนวทางการบรรลุธรรม	๓	บรรยาย-อภิปราย-ซัก ถาม-ตอบปัญหา-ตอบ ปัญหา-พาวเวอร์พ้อยซ์	พระภิกษุญาณพิศาลเมธี
๑๕	๑. พระอรหันต์บุคคล ๔ จำพวก ๒. เหตุสนับสนุนให้เกิดวิชาและวิมุตติ		บรรยาย-อภิปราย-ซัก ถาม-ตอบปัญหา-ตอบ ปัญหา-พาวเวอร์พ้อยซ์	พระภิกษุญาณพิศาลเมธี
๑๖	สอบปลายภาค			

๒. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

ที่	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	สัดส่วนของการประเมินผล
๑	สอบกลางภาค สอบปลายภาค	๑๐ ๑๖	๒๐% ๔๐%
๒	วิเคราะห์กรณีศึกษา คำนคว้า การนำเสนอรายงาน การทำงานกลุ่มและผลงานการส่งงานตามที่มอบหมาย	ตลอดภาคการศึกษา	๓๐%
๓	การเข้าชั้นเรียนการมีส่วนร่วม อภิปราย เสนอความคิดเห็นในชั้นเรียน	ตลอดภาคการศึกษา	๑๐%

หมวดที่ ๖ ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

๑. เอกสารและตำราหลัก

พระภิกษุญาณพิศาลเมธี วิ. (ประเสริฐ มนต์เสวี). เอกสารประกอบการสอนรายวิชา สติปัญญาภาวนา,หลักสูตร การสอนในสาขาวิชาวิปัสสนาภาวนา ศูนย์บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม

๒. เอกสารและข้อมูลสำคัญ

พระโสภณมหาเถระ (มหาสีสยาตอ).มหาสติปัญญาสูตร ทางสู่พระนิพพาน, พระพรหมโมลี (สมศักดิ์ อุปสโม ป.ธ.๙, M.A.,Ph.D.) ตรวจชำระ. พระคัมภีร์สาราถวิงศ์ แปลและเรียบเรียง. พิมพ์ครั้งที่ ๑ . ห้างหุ้น ส่วนจำกัด ไทยรายวันการพิมพ์, กรุงเทพมหานคร, สิงหาคม ๒๕๔๙.

๓. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

พระโสภณมหาเถระ (มหาสีสยาตอ). วิปัสสนานัย เล่ม ๑,๒. พระพรหมโมลี (สมศักดิ์ อุปสโม ป.ธ.๙, M.A.,Ph.D.) ตรวจชำระ. พระคัมภีร์สาราถวิงศ์ แปลและเรียบเรียง. พิมพ์ครั้งที่ ๒. ประยูรสาส์นการ พิมพ์กรุงเทพมหานคร.๒๕๕๖.

พุทธทาสภิกขุ. อานาปานสติสมบูรณแบบ. สมชายการพิมพ์. กรุงเทพมหานคร. ๒๕๒๗.

หมวดที่ ๗ การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

๑. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนักศึกษา

กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาในแต่ละด้าน	กลยุทธ์ในการประเมินผลการเรียนรู้
๑. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	๑. ประเมินด้วยผลงานวิชาการ และการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ๒. ประเมินด้วยแบบทดสอบ ด้วยการสังเกตสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และแบบวัดผล ๓. ประเมินจากความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเป็นทีม การทำงานวิจัย และการเข้าร่วมกิจกรรมในการใช้องค์ความรู้ทางการศึกษาทำประโยชน์ต่อสังคม ๔. ผู้เรียนประเมินตนเองและประเมินโดยเพื่อนและอาจารย์ โดยใช้แบบประเมินและแบบวัดผล
๒. ด้านความรู้	๑. ประเมินด้วยการสอบวัดผล ๒. ประเมินด้วยการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ ๓. ประเมินด้วยการเขียนรายงาน การนำเสนอรายงาน และการทำงานเป็นทีม ๔. ประเมินด้วยการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์
๓. ด้านทักษะทางปัญญา	๑. วัดการแสดงออกทางกระบวนการคิดและการแก้ไขปัญหา ๒. วัดผลการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ๓. การนำเสนอผลงาน การอธิบาย การถามและตอบคำถาม ๔. การโต้ตอบสื่อสารกับผู้อื่น ๕. การอภิปรายกลุ่ม
๔. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	๑. สังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของนิสิตในหลายๆ ด้าน ระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น พฤติกรรมความสนใจ ตั้งใจเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง ๒. สังเกตพฤติกรรมการแสดงบทบาทภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ๓. สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบในการเรียนและงานที่ได้รับมอบหมาย การนำเสนอผลงาน การทำงานวิจัย และการร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคม
๕. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	๑. การทดสอบความรู้และเทคนิคการวิเคราะห์และวิจารณ์ ทฤษฎีหรือแนวคิดใหม่ ๆ ๒. การทำงานวิจัย ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นตอนการเขียนรายงาน และการนำเสนอผลงาน

๒. กลยุทธ์การประเมินการสอน

กลยุทธ์การประเมินการสอนในแต่ละด้าน	กลยุทธ์การสอนที่ใช้ในการพัฒนา
๑. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	<p>๑. จัดกิจกรรมเชิงวิชาการและภาคปฏิบัติที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้เป็นผู้มีน้ำใจเสียสละ อุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม</p> <p>๒. ฝึกฝนให้มีความใฝ่รู้ ใฝ่คิด เป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญาเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม</p> <p>๓. การจัดกิจกรรมในรายวิชาที่เน้นการปลูกฝังให้นิสิตมีระเบียบวินัยในตนเอง และแก้ไขปัญหาของตนเองและสังคมได้</p> <p>๔. ฝึกฝนภาวะความเป็นผู้นำผู้ตาม รวมถึงการเคารพสิทธิและการรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นในการปฏิบัติงานเป็นทีมและการทำงานวิจัย</p>
๒. ด้านความรู้	<p>๑ จัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมุ่งเน้นให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา โดยใช้วิธีการเรียนการสอนที่เน้นหลักการทางทฤษฎี และการประยุกต์ทางปฏิบัติในสภาพแวดล้อมจริง กระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์ และตัดสินใจด้วยตนเอง</p> <p>๒. จัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการศาสตร์สมัยใหม่ควบคู่กับวิชาการด้านวิปัสสนา</p> <p>๓. ส่งเสริมให้มีการวิจัยและค้นคว้าองค์ความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนาด้วยตนเอง</p>
๓. ด้านทักษะทางปัญญา	<p>๑ ฝึกทักษะการคิดและการแก้ปัญหา</p> <p>๒. เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง</p> <p>๓. เน้นการเรียนรู้ที่สามารถประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริงโดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้</p> <p>๔. การอภิปรายรายกลุ่ม</p>
๔. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	<p>๑. การจัดกิจกรรมในรายวิชาที่เน้นการเรียนการสอนที่มีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอน</p> <p>๒. ฝึกฝนภาวะความเป็นผู้นำ ผู้ตาม การแสดงออกถึงภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน และการรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นในการปฏิบัติงานเป็นทีมและการทำงานวิจัย</p> <p>๓. ฝึกฝนการทำกิจกรรมเพื่อสังคม และการวางตัวที่เหมาะสมต่อกาลเทศะ</p> <p>๔. ฝึกฝนการประสานงานกับผู้อื่นทั้งภายในและภายนอกสถาบันการศึกษา</p>
๕. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	<p>๑. จัดการเรียนรู้รายวิชาสัมมนาให้นิสิตได้ฝึกทักษะทั้งด้านการวิเคราะห์ การวิจารณ์ การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการค้นคว้าและนำเสนองานทั้งเป็นภาษาไทย ภาษาบาลี และภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับการเจริญวิปัสสนาภาวนา</p> <p>๒. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการสื่อสารและการนำเสนอโดยใช้เทคโนโลยีทั้งด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่น การอภิปราย</p> <p>๓. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการวิเคราะห์ปัญหาทางในการเจริญวิปัสสนาภาวนาและการทำงานวิจัย</p> <p>๔. จัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและวิจัย</p>

๓. การปรับปรุงการสอน

หลังจากผลการประเมินการสอนในข้อ..... จึงมีการปรับปรุงการสอน โดยการจัดกิจกรรมในการระดมสมอง และหาข้อมูลเพิ่มเติมในการปรับปรุงการสอน ดังนี้

- สัมมนาการจัดการเรียนการสอน
- การวิจัยในและนอกชั้นเรียน

๔. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา

ในระหว่างกระบวนการสอนรายวิชา มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ในรายหัวข้อ ตามที่คาดหวังจากการเรียนรู้ในวิชา ได้จาก การสอบถามนิสิต หรือการสุ่มตรวจผลงานของนิสิต รวมถึงพิจารณาจากผลการทดสอบย่อย และหลังการออกผลการเรียนรายวิชา มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์โดยรวมในวิชาได้ดังนี้

- การทวนสอบการให้คะแนนจากการสุ่มตรวจผลงานของนิสิตโดยอาจารย์อื่น หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำหลักสูตร
- มีการตั้งคณะกรรมการในสาขาวิชา ตรวจสอบผลการประเมินการเรียนรู้ของนิสิต โดยตรวจสอบข้อสอบ รายงาน วิธีการให้คะแนนสอบ และการให้คะแนนพฤติกรรม

๕. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา

จากผลการประเมิน และทวนสอบผลสัมฤทธิ์ประสิทธิผลรายวิชา ได้มีการวางแผนการปรับปรุงการสอน และรายละเอียดวิชา เพื่อให้เกิดคุณภาพมากขึ้น ดังนี้

- ปรับปรุงรายวิชาทุก ๕ ปี หรือตามข้อเสนอแนะและผลการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์
- เปลี่ยนหรือสลับอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้นิสิตมีมุมมองในเรื่องการประยุกต์ความรู้นี้กับปัญหาหรือแนวคิดใหม่ ๆ